

MISISQ WP₃ - Cultura informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova

To prosper in the digital age, people must become masters of information.

(„Pentru a prospera în epoca digitală, oamenii trebuie să devină maeștri în informații”)

C. Stern (2003)

În curând se vor împlini exact trei ani de când în Republica Moldova a început implementarea Proiectului Servicii informaționale moderne pentru învățământul de calitate / Modern information services for improvement study quality, acesta fiind unicul și foarte ambițios pentru comunitatea bibliotecară din mediul academic național. Proiectul avea să fie realizat de șapte biblioteci universitare (le prezentăm în ordinea înființării): Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, BȘM a USMF „N. Testemițanu”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Biblioteca Centrală a USM, Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Biblioteca Științifică a Universității Tehnice din Moldova și Biblioteca Științifică ASEM, care și-au unit eforturile cu alți parteneri din Republica Moldova, Lituania, Letonia, Ungaria și România, adunându-se 13 la număr.

De ce șapte și nu opt ori șase? Șapte este unul dintre numerele considerate magice de-a lungul istoriei omenirii: există 7 minuni ale lumii antice; 7 minuni ale Evului Mediu; 7 minuni naturale ale lumii; 7 continente și 7 mări; curcubeul are 7 culori, cerul este împărțit în 7; 7 zile ale săptămânii. În cultura chinezilor, care se face tot mai familiară nouă, numărul 7 este proeminent, de exemplu, a șaptea zi după prima lună plină din an este Ziua Omului. Și mai știm că există cele șapte virtuți ale Omului: smerenia, dărnicia, bunătatea, răbdarea, modestia, abstenența și sârguința. Anume

Elena HARCONIȚA

Abstract

The participation of university libraries of seven higher education institutions from Moldova in MISISQ project - Modern Information Services for Quality Education, Tempus programm, has influenced many aspects of these institutions. One of the most important directions is Information Literacy, because the creation of unique information space for the academic community, new tools and info-librarian products requires new knowledge and skills the librarians themselves need, students, teachers, researchers. The article answers the question: how was and how we will conduct training of user to enhance maximal exploration and exploitation of new services and information.

Keywords: *university libraries, MISISQ project, information literacy, survey information literacy, training, trainers, information skills.*

cu sârguință, bonomenie, implicare deplină și bună înțelegere au condus autorii și managerii Proiectului MISISQ, gândindu-se doar la reușită profesională atunci când i-au ales pe cei 7 norocoși. Și numărul 13 este un număr bun, dorit și strălucit, nicidecum superstițios precum afirmă unii.

Ce și-au propus bibliotecarii atunci când au purces la implementarea Proiectului MISISQ? Mai întâi cunoașterea și schimbarea. Chiar dacă în toate aceste biblioteci începuse procesul de informatizare la finele anilor 90 ai secolului trecut, nici una din ele nu putea să afirme că este informatizată deplin și că s-a dezvoltat după o anumită metodă, cea internă de exemplu, care presupune doar efortul propriu al bibliotecii. Deși unele elemente totuși au existat, fiindcă într-un *sistem de cheie*, pe care le achiziționase Fundația SOROS de la Compania IME România pentru câteva biblioteci universitare din R. Moldova: TinLib (cu mai multe versiuni), Q-Series și TinRead, producătorul nu își asumase responsabilitate desăvârșită pentru toate aspectele legate de performanța sistemului (siguranța echipamentului în exploatare, capacitatea de răspuns a sistemului, funcționarea și dezvoltarea software-ului etc). Iată de ce fiecare bibliotecă căuta să elaboreze programe aplicative cu ajutorul cărora încerca să răspundă cerințelor crescânde ale utilizatorilor săi. Această metodă necesita timp și experiență din partea personalului, cheltuieli foarte costisitoare.

Cu regret, nu a existat nici un plan de implementare suficient de documentat care să includă experiența altor biblioteci și care să aibă în vedere asigurarea compatibilității cu alte sisteme. Fiecare instituție a avut grijă să realizeze mai întâi prima etapă - informatizarea propriilor activități: achiziție (care nu a funcționat la nimeni), catalogare, circulație (cu mari probleme) și rapoarte. Urma să ajungem la interconectarea bibliotecilor din aceeași rețea - să creăm un sistem de informare la nivelul rețelelor de biblioteci, apoi să realizăm interconectarea cu alte categorii și să constituim un Sistem Național de informare, mai apoi să facem conexiune cu sistemele internaționale. Se cunoaște că viitorul aparține bibliotecilor

integrate în sisteme naționale și internaționale de informare, acelor biblioteci care oferă posibilități nelimitate de informare, care oferă produse informaționale cât mai diferite și cât mai sofisticate. Pentru cele 7 biblioteci viitorul a devenit mai aproape datorită Proiectului MISISQ, care a asigurat interconectarea celor 7 cataloage, iar platforma ExLibris PRIMO oferă nu numai o căutare unică în cataloage, dar și în bazele de date abonate, iar în viitorul apropiat și în Repozitoriile instituționale, care, de asemenea, au fost fundamentate, la alții dezvoltate, în cadrul acestui Proiect. Depozitele electronice instituționale asigură astăzi accesul liber la conținuturile de cercetare și didactice în corespundere cu recomandările Uniunii Europene privind politica Accesului deschis, Programul Orizont 2020.

Aceste noi modernizări bibliotecare se cuvine a fi exploatate în cea mai mare măsură pentru o exhaustivitate în asigurarea procesului de învățământ și cercetare privind accesul la diverse resurse informaționale, servicii modernizate și noi produse bibliotecare. Iată de ce unul din obiectivele prioritare ale proiectului este de a ridica nivelul culturii informației în rândul studenților și cercetătorilor. Numai datorită lui va fi posibilă utilizarea eficientă a mijloacelor și resurselor informaționale, îmbunătățirea comunicării științifice pe plan internațional.

„O mulțime de traininguri în cultura informației vor fi organizate pentru a instrui formatori, care vor oferi cursuri suplimentare pentru studenți în cadrul curriculum-ului universitar sau la libera alegere. Rezultatele estimate ale proiectului vor asigura abilități informaționale membrilor comunităților universitare din Republica Moldova, creându-le oportunități egale, inclusiv pentru a participa la programe internaționale de mobilitate. Personalul bibliotecii va obține și consolida abilitățile lor profesionale în timpul atelierelor de lucru, vizitelor de studiu și altor evenimente de proiect, care le va permite să se integreze în comunitatea profesională internațională. Punerea în aplicare a ideilor de proiect va avea o influență pozitivă asupra ameliorării condițiilor de învățare pe tot parcursul vieții.” Așa se scria

în proiect în anul 2013, iar la 23 noiembrie 2014 intră în vigoare Codul Educației al Republicii Moldova în care un paragraf întreg este consacrat învățării pe parcursul întregii vieți.

Nevoia posedării unei culturi a informației devine tot mai importantă datorită omniprezenței resurselor electronice, produselor bibliotecare și creșterii semnificative a utilizării Internetului ca sursă de informare. Cultura informației a devenit absolut necesară chiar din primii ani de viață a omului, cu atât mai mult în învățământul superior, unde studenții sunt pregătiți pentru a deveni exploratori independenți ai științei de carte - acesta fiind obiectivul central al tuturor instituțiilor de învățământ. Majoritatea din ele au reușit să integreze pe deplin cultura informației în cadrul sistemelor educaționale, însă multe țări continuă să mențină încă formele tradiționale de educație. Cu toate că toți recunosc rolul esențial al informațiilor în viața cotidiană, adoptând legi și politici care trebuie să asigure accesul liber la diverse informații necesare comunității, unele autorități de conducere, inclusiv cele din învățământ, încă nu au înțeles cât de importantă este această instruire și rolul esențial al bibliotecarilor în domeniul culturii informației.

Astăzi cred că nu există studenți care să nu posedă competențe informatice de bază: pentru a expedia un mesaj prin poșta electronică, a naviga elementar pe Internet, dar, cu siguranță sunt studenți care nu pot accesa e-resursele bibliotecii, nu pot cerceta o bază de date, nu știu cum să facă rafinările după anumite criterii ori să-și creeze o bibliotecă personală din e-resurse și să administreze referințele prin utilizarea unor softuri speciale. Dar cel mai important nu pot să se instruiască la distanță, să acționeze în MOOCs - curs on-line de învățare care vizează participarea nelimitată și accesul liber prin intermediul web. Numai programele judicioase în domeniul culturii informației, incluse în planurile de învățământ superior (licențiat, masterat, doctorat) și integrate în orarul de studii ar putea redresa poziția Culturii informației.

Care era situația la acest capitol la începutul Proiectului în instituțiile incluse în Proiectul MISISQ?

De serviciile celor șapte biblioteci beneficiau 47 000 de studenți. Lor le erau oferite 1,5 milioane de înregistrări bibliografice în cataloagele on-line, dar numai patru din ele fiind expuse pe Internet. Bibliotecile asigurau accesul la bazele de date EBSCO, Springer, HINARI, AGORA și altele în calitatea unora de membri ai Consorțiului REM - Resurse electronice pentru Moldova, alții OMS.

Conținutul fondurilor bibliotecilor este diferit. Ca urmare a proceselor puternice de globalizare și creșterea importanței din ce în ce mai mare a științei interdisciplinare, studenții și profesorii manifestă un interes sporit pentru resursele din diverse domenii, pe care o singură bibliotecă nu întotdeauna era în măsură să le asigure. Cele șapte biblioteci au hotărât să lichideze acest obstacol în deservirea utilizatorilor săi și s-au unit în calitate de parteneri în scopul realizării obiectivelor Proiectului, astfel conectându-se și la obiectivele Strategiei Naționale pentru Societatea Informațională „Moldova electronică”. (Proiect)

Ce se întâmplă cu cultura informației în aceste instituții?

La ședința de management a Proiectului MISISQ din ianuarie 2015, a fost prezentată comunicarea *Cultura Informației în contextul învățământului superior din Republica Moldova* (http://misisq.usmf.md/images/Meeting_MD/CI.pdf) în care au fost reiterate cele mai importante momente privind preocupările bibliotecarilor moldoveni în vederea cunoașterii și promovării culturii informației:

a) Standardele IFLA - LAU, JESUS. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți / Jesus Lau, Nelly Țurcan, (red. și trad.), Maria Vătămanu, Natalia Cheradi (trad.); Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova. - Chișinău : Gunivas, 2010. - 64 p. - ISBN 978-9975-4070-2-1; <http://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-ro.pdf>.

b) Standardele ALA privind competențele de informare pentru învățământul superior (2000), elaborate de Asociația bibliotecilor de colegii și de cercetare; Raportul Forumului Național privind Cultura informației (NFIL) (1990) <http://www.infolit.org/index.html> ; Raportul final al Comisiei Prezidențiale Asociației Bibliotecilor Americane pentru Informare alfabetizare (1998). [Http://www.infolit.org/documents/progress.html](http://www.infolit.org/documents/progress.html)

Standarde de alfabetizare, de informare pentru învățarea studenților, publicate de Asociația Americană a Bibliotecilor Școlare (AASL) și Asociația Comunității educaționale și Tehnologie (AECT).

c) Participare în realizarea proiectelor UNESCO privind colectarea resurselor de instruire în cultura informației din lume. Astfel, 66 de resurse electronice elaborate de bibliotecarii instituțiilor de învățământ superior din Moldova au fost publicate la Paris în anul 2014, în acest important document internațional, aflat la ediția a 2-a, în număr de 668 de pagini.

List of Selected Information Literacy Resources Available in the Romanian (Română) Language in the Republic of Moldova / prepared by: Lilia Tcaci // Overview of Information Literacy Resources Worldwide / by Forest Woody Harton Jr. – 2nd ed. – Paris, 2014. – P. 530-540. – Disponibil: <http://infolit.org/unescos-overview-of-information-literacy-resources-worldwide-2nd-ed-2014-2015/>

d) Studiarea și aplicarea actelor legislative și a politicilor Republicii Moldova în domeniul bibliotecilor și culturii informației: Legea cu privire la biblioteci (1994 și amendamentele din 2012, 2010, 2005, 2004); Codul Educației al Republicii Moldova (2014), Strategia Educației - Educație 2020; Strategia Cultura 2020, Strategia Moldova Digitală 2020, Cercetarea și dezvoltarea strategică în Republica Moldova până în 2020, Strategia de Cercetare-inovare până în 2020 ș.a.

e) Elaborarea și publicarea ghidului *Cultura Informației pentru biblioteci școlare* și a publicației *Accesul la informație și dreptul de autor* ([www.abrm.md/files/public\[01\].pdf](http://www.abrm.md/files/public[01].pdf)).

f) Școla de biblioteconomie (2001-2006), susținută de Fundația SOROS și OSI

Budapesta - Proiect de instruire continuă pentru bibliotecarii, inclusiv bibliotecarii din învățământ, care au realizat multiple instruirii în domeniul culturii informației.

g) Publicarea pentru prima dată în Republica Moldova a manualului (http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/baz_cult_inf.pdf) și Curriculumului (<http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/curriculum.pdf>).

Bazele Culturii Informației de către bibliotecarii Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, fiind lansate la Conferința Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, care și-au ținut lucrările, în premieră, în afara Chișinăului, la Biblioteca Științifică a Universității din Bălți.

Au urmat momente sugestive din evoluția formării studenților, privind cultura informației: cea mai veche și bogată istorie în acest sens aparținându-i Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Fiind înființată în anul 1945, către anii 70 ai secolului trecut, bibliotecarii acumulasera o anumită experiență și erau conștienți de nevoia de a transmite cunoștințele bibliotecar-bibliografice studenților. Despre aceasta mărturisesc rapoartele anuale de activitate. În anii 80-90 cursul făcea parte din disciplina universitară: *Introducere în specialitate*, apoi *Introducere în cercetare*, pentru ca în anul 2007 Cursul de Cultură a Informației să fie reorganizat în primul modul al disciplinei de Tehnologii Informaționale și comunicaționale (60 de ore - 5 credite). Odată cu aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna, Cursul privind Cultura informației a obținut 1 credit independent - 30 ore, dintre care 12 ore de contact. Anul 2012 aduce relaționarea directă a Bibliotecii cu Departamentul de învățământ, decanatele, având deplina responsabilitate în promovarea și evaluarea studenților care audiau cursul respectiv în spațiile destinate ale Bibliotecii.

Biblioteca Științifică Medicală a USMF „N. Testemițanu”, de asemenea, are instituit legal Cursul de Cultură a Informației, bibliotecarii promovând prelegeri și ore practice conform orarului stabilit tuturor studenților din anul I de la toate Facultățile, rezidenților și doctoranzilor. Studiile

sociologice și statistice demonstrează atât solicitarea de către utilizatori a acestui curs, cât și aprecierea înaltă, circa 90 % din respondenți, privind conținutul și calitatea lui.

O experiență de promovare a cursului de Cultură a Informației a acumulat de curând și Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, care mai întâi asigurase instruirea formatorilor-bibliotecari în domeniul predării cursului. Modulul cursului este constituit din 8 ore, inclusiv evaluarea. Formarea culturii informației membrilor comunității universitare este direct legată de activitatea educațională, având un impact semnificativ asupra succesului studenților.

Biblioteca Științifică ASEM promovează traininguri de instruire în cultura informației din anul 1992. Această activitate face parte din disciplina *Introducere în specialitate* (8 ore academice), instruirile fiind focusate pe dezvoltarea abilităților de cercetare a catalogului electronic, a bazelor de date cu full texte. În anii 2005, 2007, 2012 colegii de la ASEM au studiat necesitățile informaționale ale utilizatorilor, reflectând rezultatele obținute în articole din diverse publicații. Bibliotecarii ASEM și-au dat seama de importanța problemelor legate de studiul actual al formării în domeniul informațiilor și necesitatea de a rezolva la un nivel complet diferit metodele de organizare, de conținut și de predare. Aceste aspecte au fost abordate în cadrul proiectului „Dezvoltarea serviciilor noi pentru învățământul superior economic din Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare în domeniul învățământului superior cu Eurasia (2012-2014), dezvoltat în parteneriat între Academia de Studii Economice și Universitatea din Bergen (<https://newinformationsservices.wordpress.com/>). În această perioadă a fost studiată experiența bibliotecilor din Bergen și cele mai bune practici au fost preluate de bibliotecarii ASEM. Colegii de la ASEM au reușit să elaboreze Curricula Culturii Informației pentru diverse categorii de studenți: Licențiați, Masterat și Doctorat. (https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2015/02/fisele_cult_inform.pdf). De asemenea, au fost promovate Tutorialele

privind Cultura Informației pe site-ul proiectului (<https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2013/01/iso-690-sli-de-compatibility-mode.pdf>).

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM nu are inclus Cursul Bazele culturii informației ca disciplină în planul de studiu academic, dar cu ajutorul decanilor Facultăților și în coordonare cu cadrele didactice ei organizează lecții de cultura informației în funcție de nivelul de formare / dezvoltare al utilizatorilor: accesarea eficientă a resurselor, produselor și serviciilor bibliotecii. Cultura informației: concepte de bază și de conținut; produse și servicii de informare oferite de BRȘA; Surse tradiționale și electronice de informare; Utilizarea catalogului electronic al bibliotecii și a paginii web; Dezvoltarea abilităților de cercetare ale studenților și utilizarea de informații; Formularea nevoii de informații; Strategiile de căutare de informații; Utilizarea bazelor de date în domeniul agriculturii (AGORA, Agris, FAOSTAT, CabAbstracts etc.); Dezvoltarea abilităților de management a informațiilor (studenții din anul trei de studiu); Etica de utilizare a informației. Proprietate intelectuală și drepturile de autor; Selectarea, analizarea și evaluarea informațiilor; Pentru cercetători: Prezentarea unui articol științific; Referințe bibliografice: redactare și prezentare; Accesul deschis: strategii, beneficii, publicarea cu acces liber; Baze de date scientometrice: Web of Science (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier), Index Science (eBiblioteca.ru); Instrumentul Bibliometric Național; Clasificarea revistelor științifice; Indicatorii bibliometrici pentru publicații și autori.

Biblioteca Tehnico-științifică a UTM promovează ore teoretice și practice ale culturii informației la solicitarea grupelor de studenți. Utilizatorii se familiarizează cu resursele informaționale ale bibliotecii. Pentru ei a fost elaborat ghidul de Referințe bibliografice: „Cerințe pentru pregătirea lucrărilor științifice ale studenților (teza de an, de licență, de masterat etc.). Acestea fiind disponibile pe website-ul bibliotecii. Are loc formarea individuală și de grup în cadrul asistenței bibliografice, consultațiilor, redactării bibliografiilor la cerere. Sunt

elaborate linii directoare pentru utilizarea bazelor de date („acces liber la bazele de date on-line”, „Algoritmul de cercetare al documentelor electronice de pe site-ul bibliotecii www.library.utm.md”, etc.). Sunt desfășurate activități în cadrul Zilelor Bibliotecii, training-uri privind utilizarea bazelor de date, cu sprijinul distribuitorilor (SpringerLink, Taylor & Francis, etc.); evenimente în Săptămâna de Acces Deschis, conferințe, sesiuni de instruire, ateliere de lucru, seminarii pentru bibliotecari.

Formele și metodele de lucru sunt diferite dar fiecare bibliotecă are grijă de utilizatorii săi și le asigură instruire în diferit mod.

Prezentăm în continuare câteva propuneri pe care le-au avut bibliotecarii în așteptările lor de la Proiectul în derulare:

- Formarea culturii informației trebuie să se bazeze pe principii metodologice culturale, sistemice, tehnologice, principiile integrității și continuității educației.

- Pregătirea Curriculumului pe diverse niveluri de instruire, prezentarea lui Ministerului Educației al Republicii Moldova și redactarea unei Note informative în care să fie stipulate rolul și importanța culturii informației pentru învățământul superior din R. Moldova, obligativitatea cursului pentru toți studenții, cel puțin din anul întâi.

- Instruirea bibliotecarilor pentru predarea universitară în domeniul Culturii informației.

- Dezvoltarea suporturilor didactice de către bibliotecile - parteneri în proiect.

- Elaborarea și menținerea unei platforme on-line pentru instruirea utilizatorilor.

Ce s-a întâmplat în Grupul de lucru WP3 Cultura Informației?

Membrii acestui grup de lucru au fost Ioana Robu, mai târziu Andrei Achimas Cadariu, lider de grup, România, Laura Petrauskienė, Lituania, Elena Harconița și Silvia Ghinculov din Republica Moldova, Larisa Levinoka, Letonia.

Spicuri din textul Proiectului: *Universitățile din Moldova au acces la mai multe baze de date informatice, însă utilizarea resurselor informaționale este scăzută din cauza abilităților limitate de cultură a informației*

a studenților și profesorilor. În conformitate cu Procesul de la Bologna privind educația în domeniul informațiilor în învățământul superior, studenții trebuie să aibă abilități de CI corespunzătoare care să le asigure studiile calitative și bibliotecile ar trebui să aibă un rol activ în predarea și învățarea CI, în special extragerea de informații. Partenerii de proiect din UE au o experiență privind predarea CI și vor transfera cunoștințe formatorilor care vor fi în stare să învețe studenții lor conform curriculumului în cadrul cursurilor gratuite. Competențele dobândite vor asigura abilități și șanse egale studenților moldoveni de a participa la programe internaționale de mobilitate, să permită utilizarea eficientă a resurselor informaționale și îmbunătățirea comunicării savanților pe plan internațional.

Principalul obiectiv al componentei WP3 este să dezvolte abilitățile de cultură a informației în rândul studenților și profesorilor moldoveni, în vederea îmbunătățirii studiului de calitate și de a extinde accesul și utilizarea informațiilor.

Pentru realizarea celor propuse au fost stabilite anumite acțiuni: (http://misisq.usmf.md/images/meeting_27-27_ianuarie_2016/WP3-presentation.pdf).

- Analiza situației curente.
- Analiza necesităților informaționale ale studenților și formatorilor.
- Organizarea trainingurilor pentru formatori.
- Implementarea unor programe de cultura informației furnizate de bibliotecari din fiecare universitate parteneră.

Membrii grupului WP3 - Formarea competențelor de informare, la prima etapă de lucru, au elaborat și difuzat *Chestionarul de studiu al serviciilor de informare / bibliotecilor din Republica Moldova* în vederea identificării necesităților de instruire a bibliotecarilor formatori. Chestionarul este constituit din 4 secțiuni:

Secțiunea I: Informații privind biblioteca;
Secțiunea II: Informații privind personalul din bibliotecă;

Secțiunea III. Competențe și necesități de instruire.

Secțiunea IV. Forme de instruire / perfecționare.

Răspunsurile bibliotecarilor - respondenți au fost analizate, evidențiind necesitățile lor de instruire, fiind așezate într-un tabel excel pentru o mai mare vizibilitate a subiectelor ce trebuiau învățate ori consolidate.

ceDirect, SciVal), Wiley, SpringerLink...; Evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare – principii de scientometrie, baze de date specifice. Exerciții practice în Web of Science, Journal Citation Report, Scopus, Google Scholar; Instrumente de descoperire a informației din baze de date

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
BIBLIOTECA	Nr. Utilizatori	Identificarea surselor de informare cele mai relevante în raport cu tema de cercetare, tipul de cautare	Tezaur / vocabulare controlate, taxonomii (generale și pe	electronice – baze de date (principii de alcătuire, tipuri)	date bibliografice	în baze de	Cautarea directă a informației pe Internet – motoare de cautare	Bibliometrie scintometrică baze de date specifice (Knowledge,				
		3	4	2	4	3	4	3	4	3	4	3
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ UPS PEDAGOGICĂ ION CGREANGĂ												
	6000	4	4	3	4	3	4	3	4	3	4	2
		4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	2
		4	4	3	4	3	4	3	4	4	4	2
		4	4	3	4	3	4	3	4	4	4	2
		77	80	58	84	71	82	75	81	78	85	53

În Proiect era specificat: *Cursuri de educație vor fi livrate bibliotecarilor - responsabili pentru instruirea utilizatorilor și furnizarea serviciilor de informare. Vor fi instruiți 30 de bibliotecari universitari în 2 grupe, fiecare grupă ~ 32 ore academice. Materialul de curs pentru 4 module de instruire vor fi pregătite câte 2 ore academice fiecare. Temele în prezent fierbinți: tehnologii moderne de informare și comunicare, resurse informaționale pentru cercetători și strategii de management, căutarea resurselor informaționale, materialul de curs este format din teorie, exerciții practice, versiunea web și PPT.*

De ce prezentăm aceste detalii, poate obositoare pentru cineva? Fiindcă dorim să demonstrăm că Proiectul a avut un management excelent, o transparență explicită, o foarte bună organizare și tot ceea ce a fost stipulat în forma scriptică a Proiectului, a fost și realizat cu desăvârșire.

Urmare analizei chestionarelor a fost stabilită agenda, pentru 2 sesiuni de instruire care a inclus subiectele: Identificarea necesităților de informare, principii, structura și acces la baze de date. Regăsirea informațiilor pe Internet - motoare de căutare, rețele sociale, rețele profesionale; Căutarea în baze de date: strategii, câmpuri de căutare, filtre, operatori logici, gestiunea rezultatelor; Bazele de date și serviciile specifice marilor distribuitori: Elsevier (Scien-

multiple: prezentare și principii generale. Instruire practică în PRIMO, componența specifică ALEPH, implementată în Republica Moldova; Procesul de cercetare și publicare: citarea bibliografică, stilurile de referințe, adecvarea stilurilor la domeniu și la cerințele publicațiilor. Softuri personale de gestiune a informației, exerciții practice

PROGRAM: 14 - 16 martie 2016 CURS DE FORMARE A FORMATORILOR	
WP3 – TEMPUS Modern Information Services for Improvement Study Quality (MISISO)	
Luni, 14 martie 2016 (ziua 1)	
9 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰	
Introducere: Identificarea necesităților de informare și adaptarea lor la resurse – tipuri de surse de documentare. Principii generale de proiectare și structura bazelor de date. Acces.	
Regăsirea informațiilor pe Internet – motoare de căutare, rețele sociale, rețele profesionale	
Mediator: Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" Cluj-Napoca - Biblioteca	
11 ⁰⁰ - 11 ³⁰	
Pauză	
11 ³⁰ - 13 ⁰⁰	
Bazele de date și serviciile specifice marilor distribuitori: Elsevier (ScienceDirect, SciVal), Wiley, SpringerLink...	
Mediator: Larisa Levinkova (Technical University Riga, Letonia)	
13 ⁰⁰ - 14 ⁰⁰	
Prânz	
14 ⁰⁰ - 16 ³⁰	
Vizite la bibliotecă	

cu EndNote, Mendeley, Zotero; Comunicarea informației. Etica utilizării informației. Plagiatul / Detectarea plagiatului / Metode de evitare a plagiatului; Managementul datelor de cercetare – standardele europene. Metodologie de predare/instruire utilizatori: principii de alcătuire, structurare a PPT, tutorialelor on-line, softuri specifice de elaborare a tutorialelor on-line; Instruire practică în crearea de tutoriale on-line: CamStudio, soft de înregistrare și captura live de ecrane.

Astfel în perioada 9-11, 14-16 martie 2016, au fost organizate sesiuni de training WP3 Cultura informației, locul desfășurării

rii România, Cluj-Napoca, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Biblioteca „Valeriu Bologa”. Formatorii cursului au fost colegii din bibliotecile universitare din Caunas (Lituania, Daiva Iurcshaitene, Lina Saferiene), aplicanții Proiectului, Riga (Letonia, Larisa Levinkova), precum și gazdele - bibliotecarii instituției medicale clujene, participanții europeni ai Proiectului (Violeta Platon, Cristina Ungur, Ramona Nagy).

De asemenea, programul a inclus vizite de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”, Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, la Muzeul de istorie al mineritului în sare din Transilvania -Salina Turda, turul orașului Cluj-Napoca.

Conform feedback-ului realizat, participanții au menționat că a fost o organizare excelentă a cursului, calitatea și accesibilitatea informației, claritatea formatorilor, exprimându-și dorința de colaborare și comunicare pe viitor. Participanții au primit Certificate de formatori, cunoștințele și experiențele acumulate urmând a fi aplicate în activitatea bibliotecilor respective.

Etapă următoare a fost diseminarea (în fiecare instituție) informațiilor de la sesiunile de training.

Iar în perioada 1-15 iunie 2016 a fost organizată Campania Zilele Culturii Informației în bibliotecile universitare - participante ale Proiectului MISISQ.

Bibliotecile au pregătit programe complexe care au inclus:

- consolidarea suportului didactic al cursului prin studierea, traducerea și adaptarea materialelor sesiunii de training WP3 Cultura informației, elaborarea activităților practice;

- pregătirea portofoliului pentru Campania de formare a formatorilor privind Cultura Informației (mapă de rețea care conține toate materialele de instruire realizate în cadrul proiectului la WP3 MISISQ, materiale educaționale, instituționale, cadru reglementar: legi, standarde, strategii, politici, regulamente, curricule, programe etc.);

- identificarea necesităților de instruire și formularea subiectelor pentru instruire;

- selectarea cursanților, determinarea subiectelor de instruire și întocmirea programului cursului.

Campania de informare și instruire Zilele Culturii Informației a întrunit, în fiecare bibliotecă, un public din bibliotecarii responsabili de instruirea utilizatorilor privind Cultura Informației, inclusiv bibliotecarii - asistenți universitari, promotori ai Cursului *Cultura Informației*, care vor susține nemijlocit orele respective pentru comunitatea universitară.

La ședințele de inaugurare au fost prezentate: obiectivele și realizările Proiectului TEMPUS MISISQ, componenta WP3 – Cultura informației; competențe în cultura informației a specialistului prin prisma proiectelor internaționale; cultura informației digitale – element esențial pentru cultura informației; standarde internaționale de competență în cultura informației pentru învățământul superior.

Cursanții au beneficiat de sesiuni de instruire cu prezentări în PowerPoint, traininguri, exerciții practice, sesiuni de căutare conform programului stabilit: regăsirea informațiilor pe Internet - motoare de căutare, portaluri, directoare, baze de date, rețele sociale, rețele profesionale / de cercetare; Instruire practică în PRIMO; evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare; factorul de impact, elemente de scientometrie, procesul de citare și prezentare a referințelor; utilizarea meniului References din Microsoft Word; metode de evitare a plagiatului; managementul datelor de cercetare - standardele europene, OpenAIRE, repozitoriile instituționale Zenodo, Accesul Deschis, reviste OA, DOAJ, OAJI; realizarea unei strategii de căutare în baze de date la care este abonată universitatea; operarea în aplicațiile Google Scholar, Publish or Perish; demonstrarea unor programe gratuite de verificare și detectare a plagiatului disponibile on-line, exerciții practice în softurile personale de gestiune a informației EndNote, Mendeley și Zotero; Instruire practică în crearea de tutoriale on-line; CamStudio, soft de înregistrare și captura live de ecrane, susținut de către participan-

ții la cursurile de instruire WP3 - TEMPUS MISISQ și formatori locali implicați.

Campania de informare în Biblioteca Republicană Științifică Agricolă, director Ludmila Costin, a întrunit 12 bibliotecari încadrați în relațiile cu publicul utilizator. Grupul de bază al cursanților, în număr de 5 persoane, care vor susține nemijlocit lecțiile de cultura informației pentru comunitatea universitară, dar și pentru cercetătorii din cadrul instituțiilor de cercetare de profil agricol, au beneficiat de un curs teoretic cu prezentări PowerPoint conform programului stabilit, susținut de către participanții la cursurile de instruire WP3- TEMPUS MISISQ: Ludmila Costin, Viorica Lupu, Vera Sobețchi și Ana Rurac. Prin intermediul softului Publish or Perish au fost efectuate exerciții practice în Scopus și Google Scholar. Instruiri practice și sesiuni de căutare au fost realizate în platforma de integrare a resurselor PRIMO și în cataloagele on-line ale unor biblioteci din țară și din străinătate. Au fost demonstrate programe gratuite de verificare și detectare a plagiatului disponibil pe Internet.

În cadrul Bibliotecii Științifice Medicale, director Liubovi Karnaeva, în vederea accesării și utilizării platformei PRIMO ca și punct unic de acces la informații, au fost instruiți bibliografii și bibliotecarii în număr de 37 de persoane. Utilizarea bazelor de date de profil medical și farmaceutic este o direcție prioritară în activitatea bibliotecarilor din cadrul Bibliotecii Științifice Medicale, de aceea au fost organizate câteva sesiuni de formare vis-a-vis de acest subiect. Au fost instruite 17 persoane. Specialiștilor de la relații cu publicul și bibliografilor le-au fost formate deprinderi de gestionare a datelor bibliografice cu ajutorul platformelor Mendeley, Zotero, EndNote. În cadrul modulului Tehnologii și strategii de evaluare a informației științifice au fost instruiți 15 bibliotecari. Bibliotecarilor li s-au demonstrat posibilitățile de accesare și arhivare în Repozitoriul Instituțional. Despre dreptul de autor și plagiat s-a discutat în cadrul unei mese rotunde.

În ședința de inaugurare a Campaniei la Biblioteca Științifică USARB, directorul Elena Harconița, a vorbit despre realizările și obiectivele Proiectului TEMPUS MI-

SISQ, WP3 – Cultura informației, cultura informației în învățământul superior și serviciile infobibliotecare moderne, standardele privind cultura informației și in-

 Proiectul: MODERN INFORMATION SERVICES FOR IMPROVEMENT STUDY QUALITY (MISISQ), PROGRAMUL TEMPUS					
ZILELE CULTURII INFORMAȚIEI					
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM					
ETAPA I					
(01 - 15 Iunie 2016)					
CAMPANIE DE FORMARE A FORMATORILOR					
Nr. d/o	Activitate	Data	Responsabil	Locație	Grup țintă
1	1. Pregătirea portofoliului pentru Campania de formare a formatorilor privind Cultura Informației (mapă de rotație care conține toate materialele de instruire realizate în cadrul proiectului la WP3 MISISQ, materiale educaționale instituționale, cadrul reglementar: legi, standarde, strategii, politici, regulamente, curriculum, programe etc.)	23.05 - 31.06.2016	Participanți la cursurile de instruire WP3 - TEMPUS MISISQ Silvia Ghinculev Natalia Chiradi Silvia Hăbășescu Ana Moțean	Socia Bibliografie, Centru Multimedia	Bibliotecarii responsabili de indicarea utilizatorilor privind Cultura Informației
	2. Identificarea necesităților de instruire și formularea subiectelor pentru instruire				

tegrarea lor în învățământul superior din Moldova.

La sesiune au participat 32 de bibliotecari din Serviciul Comunicarea colecțiilor, încadrați în relațiile cu publicul utilizator, inclusiv 12 bibliotecari - asistenți universitari, promotorii Cursului, care vor susține nemijlocit orele de Cultura Informației pentru comunitatea universitară (studenții anului I de la toate facultățile și elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”), inclusiv pentru masteranzi și doctoranzi.

Programul a fost susținut de către participanții la cursurile de instruire WP3-TEMPUS MISISQ: Elena Harconița, Elena Stratan, Silvia Ciobanu, Valentina Topalo și formatori locali implicați: O. Dascal, M. Staver, A. Hăbășescu, A. Lîsî, N. Culicov, M. Magher.

Bibliotecarii au studiat platforma de integrare a resurselor ExLibris PRIMO, componenta specifică ALEPH, implementată în Republica Moldova, și-au deschis conturi în Google Academic, în softurile personale de gestiune a informației: Mendeley, End-Note și Zotero.

Programul cursului la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova, director Ecaterina Zasmenco, a inclus atât subiecte teoretice cât și aplicații practice. Pe lângă cunoștințele oferite formatorii și cursanții și-au împărtășit opiniile, ideile vis-

a-vis de subiectele discutate, dar și despre organizarea instruirii diverselor categorii de utilizatori privind Cultura informației. Subiectele programului au fost acoperite de către bibliotecarii formați la sesiunile de training, organizate în cadrul proiectului (08-17 martie 2016 Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca), precum și de alți formatori din rândul personalului Bibliotecii: Ecaterina Zasmenco, Musteață Victoria, Alexandra Cojuhari, Corovai Ala, Victoria Racu. Bibliotecarii au beneficiat de un suport didactic (mapa de rețea), care include în primul rând prezentările formatorilor, dar și alte materiale și resurse informaționale, menite să consolideze cunoștințele obținute în cadrul cursului. Cursul a fost audiat de către 13 bibliotecari din diferite subdiviziuni structurale ale Bibliotecii, cărora li s-au înmânat certificate respective.

La Biblioteca Tehnico-științifică UTM, director Zinaida Stratan, cursurile au fost susținute de către bibliotecarii BTȘ care au fost instruiți la training-ul de formare a formatorilor, organizat la Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca în perioada 09-17 martie 2016, cât și de alți membri ai Proiectului din cadrul UTM: Z. Stratan, N. Zavtur, L. Popov, G. Ghenghea, E. Adașan, V. Nastas. Programul a inclus o tematică vastă de subiecte ce ține de formarea competențelor specialiștilor din domeniul informării. La cursuri au participat 15 bibliotecari ai BTȘ din toate serviciile bibliotecii, responsabili de instruirea și servirea informațională a utilizatorilor: E. Țurcan, T. Suman, L. Sîrbu, A. Nagornaia, E. Dobrioglo, V. Șchiopu, E. Stratulat, A. Ianachevici, V. Gordea, N. Roman, L. Sajin, L. Constantinov, L. Curbanova, D. Dabija, O. Carpenco. Lecțiile de instruire s-au desfășurat în cadrul bibliotecii și la Centrul de calcul al UTM. Comunicările au fost prezentate de către formatori în PowerPoint, pentru lucrările practice s-au utilizat materiale tipărite. Cursanții au fost activi, intervenind cu întrebări și sugestii.

La Biblioteca Științifică a ASEM, director dr. Silvia Ghinculov, în cuvântul de deschidere dna Ala Cotelnic, prof. univ., dr. hab., Prim-Prorector pentru activitatea

didactică a ASEM, a subliniat importanța participării BȘ a ASEM la Proiectul MISISQ și importanța deținerii cunoștințelor privind Cultura Informației pentru studenți, profesori, bibliotecari. Activitatea a continuat cu prezentarea „Proiectul TEMPUS MISISQ, WP3 - Cultura informației: obiective, realizări”, susținută de dr. Silvia Ghinculov, director BȘ a ASEM și cu comunicarea „Competențe în Cultura informației a specialistului prin prisma proiectelor internaționale” susținută de Silvia Habașescu, șef secție Bibliografie. Aspectele normative și legale privind Cultura informației au fost prezentate de Ina Nicuță, specialist principal, secția Bibliografie. Activitățile de instruire au fost prezentate de: Natalia Cheradi, Silvia Habașescu, Ana Muntean, Ana Gudima, Elena Railean, Alla Iarovaia, Elena Pancratov, Svetlana Studzinski, Ina Nicuță. Ultima zi a Campaniei a fost dedicată actualizării Curriculelor privind Cultura informației pentru toate categoriile de utilizatori - Ciclul I Licență (anul 1, 3), Ciclul Masterat (anul 1), doctoranzi, cercetători. Curriculele redactate vor fi aprobate la ședința Senatului ASEM din luna decembrie 2016.

Cunoștințele acumulate și competențele obținute de bibliotecari în cadrul cursurilor și a Campaniilor de formare a formatorilor vor fi aplicate în activitatea cu utilizatorii, la predarea, extinderea și integrarea unor noi aspecte în Cursul de Cultură a Informației, în elaborarea materialelor promoționale și a tutorialelor, formarea profesională continuă a bibliotecarilor universitari pentru desfășurarea unui învățământ de calitate și obținerea abilităților de instruire pe parcursul întregii vieți.

Prima etapă a Campaniei Zilele Culturii Informației s-a finalizat vara. Fiecare instituție urma să-și redacteze Curriculumul pe nivele de instruire și să redacteze conținuturile orelor de curs în corespundere cu profilul și specificul instituției. Lunile octombrie - decembrie trebuie să fie lunile de promovare a Cursului de Cultură a Informației conform orarului stabilit în fiecare universitate. Temeiul îl constituie până în prezent Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr.1/9 din 8.11.2002 (Buletin informativ / Ministerul Educației

al Republicii Moldova. - nr.3. - P. 115-120).

Pentru membrii pachetului de lucru WP3 a rămas în vigoare apropiata relaționare cu reprezentanții Ministerului Educației pentru a-i convinge de importanța și rolul bibliotecarilor în promovarea culturii informației, inclusiv din perspectiva realizării spațiului unic informațional a șapte universități din Republica Moldova care poate fi extins asupra tuturor instituțiilor de învățământ superior. Fiecare director de bibliotecă – parteneră și neparteneră în acest Proiect are obligațiunea de a demon-

stra Rectoratelor, întregului corp didactic și de cercetători, mai întâi realizările acestui Proiect și, desigur, necesitatea instruirii obligatorii a studenților în domeniul culturii informației - ca parte componentă a culturii general umane.

Urmează așezarea cursurilor și a tutorialelor elaborate de bibliotecari pe o platformă unică, propunem platforma Moodle, unde fiecare membru al comunității academice: student, cadru didactic, cercetător, bibliotecar ar putea reveni ori de câte ori ar avea nevoie de cunoștințe în cultura informației.

Referințe bibliografice:

1. Modern Information Services for Improvement Study Quality. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/>
2. CODUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA [on-line]. [Accesat 26.09.2016]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/355156/>.
3. ROBU, Ioana. WP3 – Information Literacy. Working plan. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/meeting_27-27_ianuarie_2016/WP3-presentation.pdf.
4. LAU, Jesús. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți. Chișinău, 2010. 64 p. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://abrm.hasdeu.md/wp-content/uploads/2016/09/Public02.pdf>.
5. <http://www.infolit.org/index.html>.
6. <http://www.infolit.org/documents/progress.html>.
7. <http://infolit.org/unescos-overview-of-information-literacy-resources-worldwide-2nd-ed-2014-2015/>.
8. [www.abrm.md/files/public\[01\].pdf](http://www.abrm.md/files/public[01].pdf).
9. http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/baz_cult_inf.pdf.
10. <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/curriculum.pdf>.
11. <https://newinformationsservices.wordpress.com/>.
12. https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2015/02/fisele_cult_inform.pdf.
13. <https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2013/01/iso-690-slide-compatibility-mode.pdf>.
14. Rapoartele bibliotecilor universitare din RM privind organizarea Zilelor culturii informației și a Campaniei privind formarea formatorilor în cadrul WP3 Cultura Informației, proiectul Tempus „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor” 01-15 iunie 2016. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/WP_3/Raport_sinteza_Campania_FF.pdf.
15. <http://libruniv.usarb.md/nou/160602/160602.html>.
16. Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr.1/9 din 8. 11. 2002. În: *Buletin informativ al Ministerului Educației al Republicii Moldova*. 2002, nr.3, pp. 115-120.